

АГУУЛГА

Товчилсон үгийн жагсаалт.....	3
Аудитын нэр, код.....	4
Аудит хийх үндэслэл, бүрэн эрх.....	4
Аудитын зорилт.....	4
Аудитын хамрах хүрээ.....	4
Үндсэн мэдээлэл.....	4
Эрсдэлийн үнэлгээ.....	5
Аудитын арга зүй.....	5
Аудитад ашиглах шалгуур үзүүлэлтүүд.....	6
Аудит хийх багийн бүрэлдэхүүн.....	6
Аудитын хугацаа.....	6
Аудитын тайлангийн бүтэц, түүнд тусгагдах мэдээлэл.....	6
Аудитад шаардагдах хөрөнгө, нөөц.....	6
Аудитын тайлан.....	7-11
Дүгнэлт.....	12
Зөвлөмж.....	13
Хавсралтууд	

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ТАЙЛБАР

Товчилсон үг	Товчилсон үгийн тайлбар
ҮАГ	Үндэсний аудитын газар
НАГ	Нийцлийн аудитын газар
УИХ	Улсын Их Хурал
ИТХ	Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал
ЗДТГ	Засаг даргын Тамгын газар
МАН	Монгол ардын нам
АН	Ардчилсан нам
МАХН	Монгол ардын хувьсгалт нам

Хүснэгтийн товъёг

№	Тайлбар	Хуудасны дугаар
Хүснэгт 1	Нийт нэр дэвшигчдийн тоо	7
Хүснэгт 2	Аймгийн ИТХ-д нэр дэвшигчдийн тоо	8
Хүснэгт 3	Сумын ИТХ-д нэр дэвшигчдийн тоо	8
Хүснэгт 4	Тайлан ирүүлээгүй нэр дэвшигчдийн тоо	10

Зургийн товъёг

№	Тайлбар	Хуудасны дугаар
Зураг 1	Орлогын судалгаа тоо	9
Зураг 2	Зарлагын судалгаа тоо	9

1. Аудитын нэр:

Аймаг, сумын ИТХ-ын сонгуульд оролцсон нэр дэвшигчийн зардлын тайланг хянаж, олон нийтэд мэдээлэх.

2. Аудитын код: /ЗАА-2020/07-НА

3. Аудит хийх үндэслэл, бүрэн эрх:

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 6.3.3-т заасан бүрэн эрхийн хүрээнд Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57 дугаар зүйлд заасан зардлын зарцуулалт, гүйцэтгэлд аудит хийнэ.

4. Аудитын зорилт:

Аймаг, сумын ИТХ-ын сонгуульд оролцсон нэр дэвшигчийн зардлын тайланг хянаж, олон нийтэд мэдээлэх.

5. Хамрах хүрээ:

Аймаг болон сумдын Монгол ардын нам, Ардчилсан нам, Монгол ардын хувьсгалт намаас болон бие даан нэр дэвшигчид.

6. Үндсэн мэдээлэл:

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийг 2020 оны 01 дүгээр сарын 30-ны өдөр батлан 2020 оны 02 дугаар сарын 14-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсөн байна.

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хуралд нийт 487 мандаттай, 115 хэсгийн хороо, 139 даамал, мэдээллийн технологийн 5 ажилтан, цагдаа, эрүүл мэнд халдвар хамгаалалтын бусад ажилтнуудыг ажиллуулахаар зохион байгуулсан байна.

Аймаг, сумын ИТХ-ын сонгуульд

№	Нам эвслийн нэр	Намын тоо	Нэр дэвшигчдийн тоо
1	Монгол ардын нам	1	490
2	Ардчилсан нам	1	493
3	Монгол ардын хувьсгалт нам	1	15
4	Бие даагч		23
Нийт			1021

7. Эрсдэлийн үнэлгээ

Аудитын төлөвлөлтийн явцад урьдчилсан судалгааг хийж нөхцөл байдлыг тодорхойлсон Аймаг, сумын ИТХ-ын сонгуульд оролцсон намаас нэр дэвшигчийн зардлын тайланг хянаж, олон нийтэд мэдээлэх аудитын эрсдэлийн үнэлгээг “Дунд” гэж үзлээ.

8. Аудитын арга зүй:

Аудитыг гүйцэтгэхэд АДБОУС 3000-3100, Монгол Улсын Төрийн аудитын стандарт-нийцлийн аудит MNS 6817-7:2020, Нийцлийн аудитын арга зүйг ашиглан холбогдох албан тушаалтнуудтай ярилцлага хийх, асуулга, лавлагаа авах, тайлан, судалгаа, баримт материалд тулган баталгаажуулалт, дүн шинжилгээ хийж аудитын хөтөлбөр, горим, асуудлын шинжилгээний дагуу нотлох зүйл цуглуулж, аудитын дүгнэлт өглөө.

9. Аудитад ашиглах шалгуур үзүүлэлтүүд:

Аудитад дараах хууль, эрх зүйн актыг аудитын шалгуур үзүүлэлтийн эх сурвалж болгон ашиглалаа.

- Төрийн аудитын тухай хууль
- Төсвийн тухай хууль
- Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль
- Сонгуулийн ерөнхий хорооны даргын 2020 оны 8 дугаар сарын 25-ны өдрийн А/34 тоот захирамж
- Монгол улсын 2020 оны төсвийн тухай хууль
- Татварын тухай хууль
- Холбогдох бусад хууль, журам эрхийн акт

10. Аудитын хугацаа, тайланд тусгагдах мэдээлэл

Аудитыг 2020 оны 11 сарын 20-ноос 2020 оны 12 сарын 25-ны хооронд гүйцэтгэж, дүгнэлтийг сонгуулийн хороонд хүргүүлэн ажиллаа.

11. Аудит хийх багийн бүрэлдэхүүн

Аудитыг дарга, тэргүүлэх аудитор Д.Бат-Ундраа хянан удирдаж, аудитын менежер Г.Хашцэцэг аудитын үе шатны чанарын хяналтыг хэрэгжүүлж, Аудитор Б.Мөнхнасан, Г.Чулуунбаатар нар аудитыг хийж гүйцэтгэлээ.

12. Аудитын тайлангийн бүтэц түүнд тусгагдах мэдээлэл:

Аудитын тайлан нь ерөнхий зүйл, аудитын дүн, дүгнэлт, холбогдох байгууллагын санал болон хавсралт хэсгээс бүрдэнэ.

Аудитын тайланг удирдлагын зөвлөлийн хурлаар хэлэлцүүлж, дарга, тэргүүлэх аудиторын тушаалаар баталгаажуулан олон нийтэд мэдээлнэ.

Бүлэг-1. Орон нутгийн сонгуульд нам, бие даан нэр дэвшигчид нь сонгуулийн зардлын санхүүжилтийг хуульд заасан шаардлагын дагуу хүлээн авч гүйцэтгэлийг үнэн зөв тайлагнасан эсэх.

1.1. Орон нутгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2020 оны ээлжит сонгуульд Монгол ардын нам, Ардчилсан нам, Монгол ардын хувьсгалт нам болон бие даагч нар нь сонгуулийн зардлын дансаа хуульд заасны дагуу нээж бүртгүүлсэн байна.

Завхан аймгийн Орон нутгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2020 оны ээлжит сонгуульд 3 намын 998 нэр дэвшигч , бие даагч 23 хүн нийт 1021 хүн нэр дэвшсэн байна.

№	Нам, бие даагчдын нэр	Намын тоо	Нэр дэвшигчдийн тоо
1	Монгол ардын нам	1	490
2	Ардчилсан нам	1	493
3	Монгол ардын хувьсгалт нам	1	15
4	Бие даагч		23
Нийт			1021

Аймаг, нийслэл, сум дүүргийн Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 50 дугаар зүйлийн 50.2. Нам, эвсэл болон нэр дэвшигчийг сонгуульд оролцуулахаар бүртгэх тухай шийдвэр гарснаас хойш энэ хууль болон банкны хууль тогтоомжид нийцүүлэн сонгуулийн зардлын дансыг нээлгэнэ. 50.3. Нам, эвсэл болон нэр дэвшигч нь сонгуулийн зардлын дансны дугаар, банкны нэрийг санал авах өдрөөс 20-оос доошгүй хоногийн өмнө төрийн аудитын орон нутаг дахь салбар байгууллагад мэдэгдэж, бүртгүүлэх үүрэгтэй. гэж заасны дагуу сонгуулийн зардлын дансаа нээж дансны дугаар, банкны нэрийг бүртгүүлсэн 1021 нэр дэвшигч байна.

Аймгийн ИТХ-ын сонгуульд

/Хүснэгт 2/

№	Нам бие даагчдын нэр	Намын тоо	Нэр дэвшигчдийн тоо
1	Монгол ардын нам	1	41
2	Ардчилсан нам	1	41
3	Монгол ардын хувьсгалт нам	1	4
4	Бие даагч		5
Нийт			91

Сумын ИТХ-ын сонгуульд

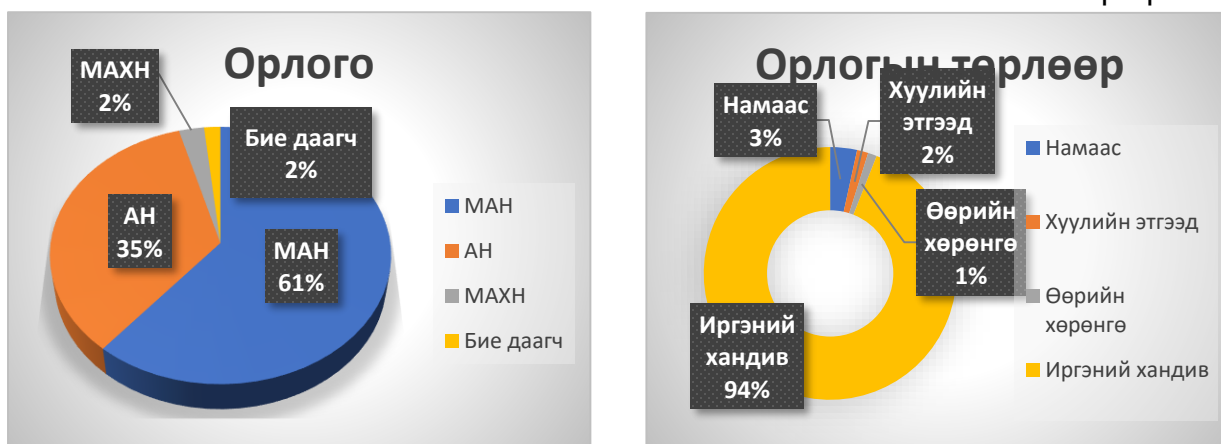
/Хүснэгт 3/

№	Нам бие даагчдын нэр	Намын тоо	Нэр дэвшигчдийн тоо
1	Монгол ардын нам	1	449
2	Ардчилсан нам	1	452
3	Монгол ардын хувьсгалт нам	1	11
4	Бие даагч		18
Нийт			930

1.2. Орон нутгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2020 оны ээлжит сонгуульд зардлын тайлангаа 3 нам бүрэн ирүүлж, бие даагч 8 нэр дэвшигч ирүүлээгүй байна.

Орлого: Нэр дэвшигчдийн сонгуулийн зардлын тайлангаар нийт 145,714,3 мянган төгрөгийн орлого орж намаас 5000,0 сая төгрөгийн, хуулийн этгээдээс 2100,0 мянган төгрөгийн, өөрийн хөрөнгөөр 1,656,3 мянган төгрөгийн, иргэний өгсөн хандиваар 136958.0 мянган төгрөг бүрдсэн байна.

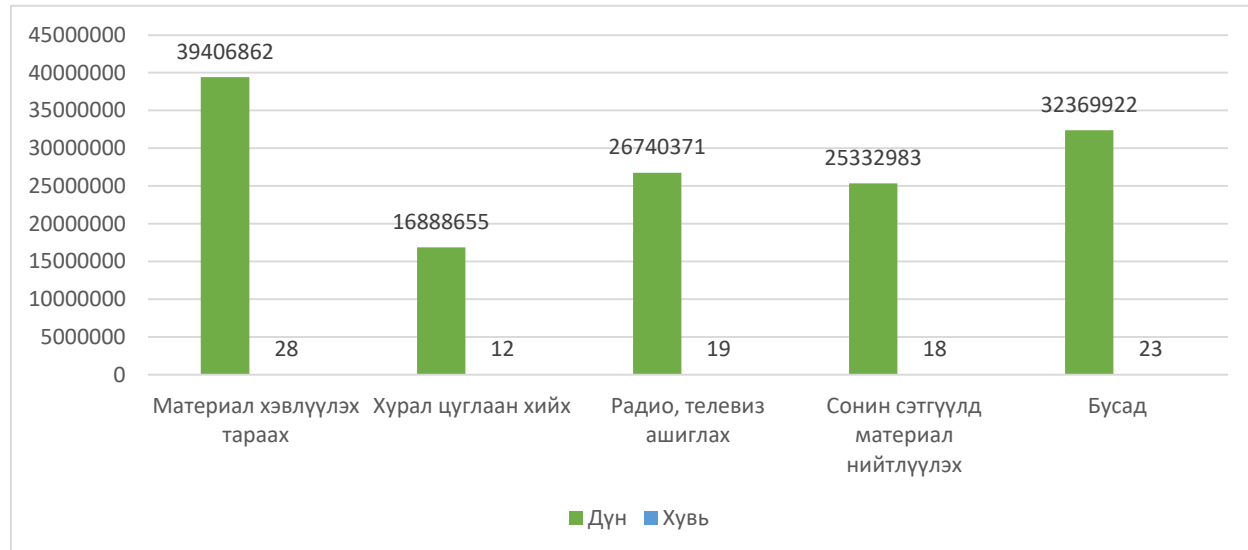
/График-1/

Хүснэгтээс харахад Нам болон хуулийн этгээд, иргэнээс мөнгөн бус хандив аваагүй байна.

Зарлага: Нэр дэвшигчид сонгуулийн үйл ажиллагааны зардалд нийт 140,738,8 мянган төгрөгийн зарцуулснаас сонгуулийн зардалд 108,368,9 мянган төгрөг, бусад зардалд 32,369,9 мянган төгрөг зарцуулжээ. Үүнд:

/График-2/

Завхан аймгийн Орон нутгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурлын 2020 оны ээлжит сонгуульд нэр дэвшигч нарт хандив өгч байгаа иргэний нэр, регистрийн дугаар болон хандивын эх үүсвэр бичээгүй зэрэг 198 иргэний 42,242,6 мянган төгрөгийн хуулиар зөвшөөрөөгүй хандив тайлагнаснаас 24 иргэний 10,437,0 мянган төгрөгийн

хандивыг буцааж, 174 иргэний 31,805,6 мянган төгрөгийн хуулиар зөвшөөрөгдөөгүй хандивыг буцаагаагүй зарцуулсан зөрчил илэрлээ.

Энэ нь Аймаг, нийслэл, сум дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 53 дугаар зүйлийн 53.4 “Хандив өгч байгаа иргэн, хуулийн этгээд нь нэр, регистрийн дугаар болон хандивын эх үүсвэрийн талаарх мэдээллээ банкны гүйлгээний баримтад тусгах бөгөөд энэ шаардлагыг хангаагүй хандивыг хандив хүлээн авагч буцаан шилжүүлнэ” гэсэн заалтыг зөрчжээ.

Завхан аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудиторын 2020.10.14-ний А/123 тушаалаар батлагдсан журмын 15 дугаар зүйлийн 15.3-г зөрчиж 12 иргэний 4,394,3 мянган төгрөгийг бэлнээр гаргасан байна.

Хуулиар хүлээн зөвшөөрөөгүй хандив авч зарцуулсан жагсаалтыг Аймгийн Засаг даргад хүргүүлэн Аймаг, нийслэл, сум дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хууль болон Зөрчлийн тухай хуульд заасны дагуу арга хэмжээ авч биелэлтийг тайлагнаж ажиллахыг хариуцуулав.

Орон нутгийн Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын 2020 оны ээлжит сонгуульд нэр дэвшигчдээс зардлын дансны тайлан ирүүлээгүй 8 нэр дэвшигч байна.

/Хүснэгт 4/

№	Нэр дэвшигчийн эцэг /эх/ ийн нэр, өөрийн нэр	Нэр дэвшсэн Аймаг, Дүүрэг, Сум	Нэр дэвшүүлсэн нам эвслийн нэр	Нас	хүйс	Мэргэжил
1	Батжаргалын АЮУШЖАВ	Завхан аймгийн Их-уул сумын ИТХ-ын сонгуульд 1-р тойргоос нэр дэвшигч	Бие даагч	30	Эр	ХХЭ
2	Дашренчингийн ТУЛГА	Завхан аймгийн Их-уул сумын ИТХ-ын сонгуульд 1-р тойргоос нэр дэвшигч	Бие даагч	42	Эр	Түүхийн багш
3	Цэдэнбалын ГЭРЭЛБААТАР	Завхан аймгийн Их-уул сумын ИТХ-ын сонгуульд 1-р тойргоос нэр дэвшигч	Бие даагч	36	Эр	ХХЭ
4	Халтарын ЗУНДУИСЭНГЭ	Завхан аймгийн Их-уул сумын ИТХ-ын сонгуульд 4-р тойргоос нэр дэвшигч	Бие даагч	37	Эр	Малчин
5	Жамсрангийн БАТДОРЖ	Завхан аймгийн Их-уул сумын ИТХ-ын сонгуульд 4-р тойргоос нэр дэвшигч	Бие даагч	36	Эр	ХХЭ
6	Ядмаагийн ОТГОНБАЯР	Завхан аймгийн Их-уул сумын ИТХ-ын сонгуульд 4-р тойргоос нэр дэвшигч	Бие даагч	37	Эр	Малчин
7	Самданцогтын ДАРАМБАЗАР	Завхан аймгийн Их-уул сумын ИТХ-ын сонгуульд 5-р тойргоос нэр дэвшигч	Бие даагч	34	Эр	ЭМТ-ийн статистикч
8	Нансалын ГЭНДЭНДОРЖ	Завхан аймгийн Их-уул сумын ИТХ-ын сонгуульд 5-р тойргоос нэр дэвшигч	Бие даагч	29	Эр	ХХЭ

Завхан аймаг дахь Төрийн аудитын газрын 2020 оны 06 дугаар сарын 30-ны өдрийн А/112 тоот тушаалаар Аймгийн ИТХ-ын 2020 оны ээлжит сонгуульд нам, эвсэл болон нэр дэвшигчээс зарцуулах зардлын дээд хэмжээг тухайн тойргоос хамааран 1300,0 мянган төгрөгөөс 47,900,0 мянган төгрөгийн хооронд тогтоосон

бөгөөд Завхан аймгийн Орон нутгийн ээлжит сонгуульд оролцсон нэр дэвшигч нар зардлын дээд хэмжээг хэтрүүлээгүй байна.

Аудитаар нийт 41,450,5 мянган төгрөгийн зөрчил илэрч зөрчлийг арилгуулах 1 зөвлөмж хүргүүлээ.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Д.БАТ-УНДРАА

ДҮГНЭЛТ

Аудитын явцад цуглуулсан нотлох зүйлс болон аудитын дүнд үндэслэн дараах дүгнэлтийг хийж байна.

1. Орон нутгийн Иргэдийн төлөөлөгчдийн Хурлын 2020 оны ээлжит сонгуульд оролцсон нэр дэвшигчдийн сонгуулийн тухай хууль журмын мэдлэг дутмаг байгаагаас шалтгаалан санхүүжилтийн эх үүсвэр нь хуульд заасан шаардлагыг хангаагүй байна.
 2. Хандив өгч байгаа иргэд сонгуулийн тухай хууль журмын мэдлэг дутмаг, мэдээллээр бүрэн хангагдаагүй байгаагаас шалтгаалан овог нэр, регистрийн дугаар, санхүүжилтийн эх үүсвэрийг бичдэггүй дутагдал байна.
 3. Нэр дэвшигчид сонгуулийн зардлын тайлангаа ирүүлээгүй, хуулиар хүлээн зөвшөөрөөгүй хандивыг буцаагаагүй зориулалт бусаар зарцуулсан байна.
-

ЗӨВЛӨМЖ

Аудитын дүн, дүгнэлтийг үндэслэн дараах зөвлөмжийг хүргүүлж байна.

Аймгийн Татварын хэлтэст:

1. Аймаг, сумын Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын 2020 оны ээлжит сонгуульд оролцсон нам эвсэл, нэр дэвшигчийн зардлын тайланг хянаж, аудит хийхэд нэр дэвшигч нарт хандив өгч байгаа иргэний нэр, регистрийн дугаар болон хандивын эх үүсвэр бичээгүй 174 иргэний 31,375.6 мянган төгрөгийн хандивыг буцаагаагүй нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 53 дугаар зүйлийн 53.4-д “ ... хандив өгч байгаа иргэн, хуулийн этгээд нь нэр, регистрийн дугаар болон хандивын эх үүсвэрийн талаарх мэдээллээ банкны гүйлгээний баримтад тусгах бөгөөд энэ шаардлагыг хангаагүй хандивыг хандив хүлээн авагч буцаан шилжүүлнэ” гэсэн заалтыг зөрчсөн тул Аймгийн Татварын хэлтэст хавсралтад заасан нэр дэвшигчдээр буцаан төлүүлэх арга хэмжээ авч холбогдох хууль тогтоомжид нийцүүлэн хэрхэн шийдвэрлэсэн талаар хариу ирүүлэх

Аймгийн ЗДТГ-ын Санхүү төрийн сангийн хэлтэст:

2. Аймаг, сумын Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын 2020 оны ээлжит сонгуульд оролцсон нам эвсэл, нэр дэвшигчийн зардлын тайланг хянаж, аудит хийхэд сонгуулийн зардлын дансны тайлан ирүүлээгүй 8 нэр дэвшигчид Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 56 дугаар зүйлийн 56.3-д “ ... нам, эвсэл нь санал авах өдрөөс хойш 45 хоногт, нэр дэвшигч санал авах өдрөөс хойш 30 хоногт багтаан зардлын тайландаа хувийн аудитын хуулийн этгээдээр дүгнэлт гаргуулан, төрийн аудитын орон нутаг дахь салбар байгууллагад хүргүүлнэ” гэж заасныг хэрэгжүүлээгүй байгаа тул Аймгийн ЗДТГ-ын Санхүү, төрийн сангийн хэлтэст холбогдох хууль тогтоомжид нийцүүлэн арга хэмжээ авч хэрхэн шийдвэрлэсэн талаар хариу ирүүлэх

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Д.БАТ-УНДРАА
